

Студијски програм:
Српски језик и књижевност

ПРВИ ЦИКЛУС СТУДИЈА

Назив предмета	ТЕОРИЈА КЊИЖЕВНОСТИ 1			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
12СТКЊ1	Обавезни	I	2+2	5
Наставник	Др Данијел Дојчиновић, доцент Мр Валентина Милекић, виши асистент			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема.	—

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета је стицање темељних знања о основним појмовима, проблемима и категоријама теорије књижевности и о основним подручјима проучавања књижевности. Предмет има за циљ упознавање студената са развојем поетичког и књижевнотеоријског мишљења од антике до позитивизма и разумијевање историјске условљености различитих схватања књижевности и начина њеног проучавања. Посебан циљ представља усвајање знања о принципима класификације књижевности, појмовима књижевног рода, врсте и жанра, њиховом историјском развоју и промјенљивости, као и основним обиљежјима лирских, епских, прозних и драмских врста. Предмет има за циљ и оспособљавање студената за правилну употребу основне књижевнотеоријске терминологије, препознавање и разликовање књижевних појава и примјену стечених знања у даљем проучавању књижевности.

Исходи учења (стечена знања)

По успјешном завршетку предмета студент ће бити оспособљен да: дефинише и правилно употребљава основне појмове и термине теорије књижевности; разликује основна подручја проучавања књижевности – теорију књижевности, књижевну критику и историју књижевности – и објасни њихове предмете и међусобне односе; опише основне етапе развоја поетичког и књижевнотеоријског мишљења од антике до позитивизма и објасни основна обиљежја и значај најважнијих концепција у том развоју; објасни историјску условљеност и промјенљивост схватања књижевности и начина њеног проучавања; дефинише и разликује појмове књижевног рода, врсте и жанра и објасни основне принципе и проблеме класификације књижевности; препозна, разликује и опише основна обиљежја лирских, епских, прозних и драмских врста и њихове међусобне односе; објасни историјски развој и промјенљивост књижевних родова, врста и жанрова; примијени основну књижевнотеоријску терминологију при описивању, класификовању и тумачењу књижевних појава и текстова и аргументовано образложи своје закључке.

Садржај предмета

- Књижевност и наука о књижевности.** Обим и садржај појма књижевности. Подручја проучавања књижевности: теорија књижевности, књижевна критика и историја књижевности. Традиционалне области теорије књижевности: стилистика, версификација и теорија књижевних родова и врста. Методологија проучавања књижевности и интерпретација књижевног текста. Књижевна критика као вредновање и интерпретација. Проблеми историје књижевности. Национална, општа и компаративна књижевност.
- Почеци европског мишљења о књижевности: античка поетика.** Појам и развој поетике. Платонова схватања пјесништва и умјетности. Аристотелова *Поетика*: мимезис, схватање пјесништва, књижевни родови, трагедија и катарза.
- Античка реторика и римска књижевна мисао.** Појам, предмет и развој реторике. Однос реторике и поетике. Римска филологија и књижевна критика. Хорације и *Пјесничка умјетност*.
- Библија, хришћанска егзегеза и средњовјековно схватање књижевности.** Мјесто Библије у европској књижевности и култури. Библијска егзегеза и тумачење текста. Однос античког наслеђа и хришћанске културе. Основна обиљежја средњовјековног схватања књижевности.
- Хуманизам и ренесанса: обнова античке поетике и реторике.** Рецепција античког наслеђа. Хуманистичко схватање књижевности. Ренесансне поетике. Подражавање и однос према античким узорима.
- Барок и класицизам: нормативне поетике и систем књижевних врста.** Основна поетичка начела барока. Класицистичка поетика и њен однос према античкој традицији. Нормативност и хијерархија књижевних врста.
- Романтизам и преображај схватања књижевности.** Утемељење историзма и поетика реализма. Романтичарско схватање пјесника, стваралаштва, оригиналности и књижевног дјела. Напуштање нормативне поетике. Развој историзма и историјског приступа књижевности. Основна поетичка начела реализма.

8. **Позитивизам и конституисање модерне науке о књижевности.** Основе позитивистичког приступа књижевности. Однос књижевног дјела према аутору, средини и историјском контексту. Биографски и историјски приступ. Однос позитивистичког проучавања књижевности према традиционалној поетици и реторици.
9. **Књижевни родови и жанрови: проблеми класификације књижевности.** Појмови књижевног рода, врсте и жанра. Критеријуми жанровске класификације. Развој родовске класификације од антике до модерног доба. Историјска промјенљивост књижевних жанрова.
10. **Лирика и лирске врсте.** Појам лирике и лирске пјесме. Основна обиљежја лирике. Класификација и основне лирске врсте. Историјски развој лирских облика.
11. **Епика и наративна поезија.** Појам епског. Епска поезија: настанак, развој и врсте. Еп и епска пјесма. Поема, балада и романса. Роман у стиху.
12. **Краће прозне и једноставне књижевне врсте.** Приповијетка и новела. Народна прича и бајка. Мит, легенда, парабела, басна, анегдота, сказ, цртица, приповијест, сага, виц и загонетка. Проблем разграничења и прожимања прозних врста.
13. **Роман: настанак, развој и типологија.** Проблем дефинисања романа. Настанак и историјски развој романеског жанра. Основни типови романа. Жанровска промјенљивост романа.
14. **Драма и трагедија.** Појам драме и основна обиљежја драмске књижевности. Однос драмског текста и сценског извођења. Трагедија: настанак, развој и основна обиљежја. Појам трагичног.
15. **Комедија и остале драмске врсте.** Комедија: настанак, развој и основна обиљежја. Врсте комедије и облици комичног. Драма у ужем смислу. Жанровска прожимања у драмској књижевности.

Методe наставe и савладавањe градива

Предавања, аудиторне вјежбе, усмено излагање, проблемска настава, читање и анализа теоријских и књижевних текстова, интерпретација књижевног текста, дискусија и дебата, упоредна анализа књижевних појава и самостални рад студената.

Књиге и други наставни материјал

Обавезна литература:

Зденко Лешић, *Теорија књижевности*, Службени гласник, Београд, 2010. | Петар Милосављевић, *Теорија књижевности*, Логос, Ваљево, 2006. | Сања Мацура, *Увод у теорију књижевности*, Филолошки факултет, Бања Лука, 2018.

Допунска литература:

Драгиша Живковић, *Теорија књижевности* (неко од издања) | Zdenko Škreb, Ante Stamać, *Uvod u književnost* (неко од издања) | Erih Auerbach, *Mimesis. Prikazivanje stvarnosti u zapadnoevropskoj književnosti*, Nolit, Beograd, 1968. | Henrik Markjević, *Nauka o književnosti*, Nolit, Beograd, 1974. | Dragan Nedeljković, Miodrag Radović (ur.), *Umetnost tumačenja poezije*, Nolit, Beograd, 1979. | Rene Velek, Ostin Voren, *Teorija književnosti*, Nolit, Beograd, 1985. | *Rečnik književnih termina*, Nolit, Beograd, 1986. | Vladimir Biti, *Pojmovnik suvremene književne teorije*, Matica hrvatska, Zagreb, 1997. | Антоан Компањон, *Демон теорије*, Светови, Нови Сад, 2001. | Ana Bužinjska, Mihal Pavel Markovski, *Književne teorije XX veka*, Službeni glasnik, Beograd, 2009. | Džonatan Kaler, *Teorija književnosti. Sasvim kratak uvod*, Službeni glasnik, Beograd, 2009. | Milivoj Solar, *Teorija književnosti sa rječnikom književnoga nazivlja*, Službeni glasnik, Beograd, 2012. | Никола Грдинић, *Стални облици песме и строфе*, Службени гласник, Београд, 2020.

Облици провјере знања и оцјењивања

Присуство на настави	5	Колоквијум 2	20
Активност на настави	5	Завршни испит	50
Колоквијум 1	20	Укупно	100

Методe и критеријуми оцјењивања

Напредак и постигнућа студената у овладавању садржајима предмета прате се и вреднују током семестра преко двају колоквијума. Успјех студената изражава се бодовима, а према датој табели. Присуство настави као и активно учествовање у њеном извођењу такође се вреднују бодовима. Завршни испит носи највише 50% од укупног броја бодова. Коначна оцјена формира се сабирањем бодова добијених на основу: првог колоквијума, другог колоквијума, присуства на настави, активности на настави и завршног испита, који је обавезан за све студенте.

Посебна назнака за предмет

Нема.

Име и презиме наставника који је припремио податке **Доц. др Данијел Дојчиновић**